

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Історичний факультет
Кафедра соціології

Затверджено

На засіданні кафедри соціології
історичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри _____

д.с.н., проф. Пачковський Ю.Ф.

Силабус з навчальної дисципліни
«Соціологія повсякденності»,
що викладається в межах ОПП Бізнес-соціологія
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 054 Соціологія

Львів 2023

Назва курсу	Соціологія повсякденності
Адреса викладання курсу	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Історичний факультет, кафедра соціології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	05 Соціальні та поведінкові науки; 054 Соціологія
Викладачі курсу	Черниш Наталія Йосипівна, д. соц. н., професор кафедри соціології
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: nataliya.chernysh@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://clio.lnu.edu.ua/employee/chernysh-n Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 319
Консультації по курсу відбуваються	Консультації з навчальної дисципліни відбуваються згідно розкладу: П'ятниця, 14:00-16:00 (ауд.318 кафедри) Консультації можливі в день проведення лекцій/семінарських занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через Skype, ZOOM, MicrosoftTeams або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка курсу	https://clio.lnu.edu.ua/course/sotsiologiya-povsyakdennosti
Інформація про курс	Дисципліна «Соціологія повсякденності» є вибірковою навчальною дисципліною, розробленою для освітньо-професійної програми бакалаврського рівня «Бізнес-соціологія» зі спеціальності 054 «Соціологія», яка викладається у 8 семестрі в обсязі 4 кредитів_за Європейською Кредитною Трансферною Системою (ECTS).
Коротка анотація курсу	Саме завдяки зверненню до повсякденності сучасні соціогуманітарні науки із абстрактно-теоретичних перетворюються у дієві способи аналізу нових соціокультурних реалій, отримують здатність до розуміння і пояснення соціальної дійсності в кризові моменти її існування. В межах навчальної дисципліни «Соціологія повсякденності» увагу буде сконцентровано на двох контекстах – теоретичному та практичному. Перший передбачає формування компетентностей (загальної і фахових), які допомагають студентам зрозуміти суть одного з головних методологічних поворотів сучасності – повороту повсякденного життя (Everyday Life Turn) та забудованої на ньому соціології повсякденності. Другий спрямовує студентів до використання теоретичних положень соціології повсякденності в емпіричному аналізі соціокультурних феноменів сучасності в єдності мисленневих конструкцій і повсякденних поведінкових практик за допомогою невербальних методів візуальної соціології. У сукупності ці два контексти становлять основу для вироблення вмінь і навичок здійснення цілісного соціологічного дослідження в рамках бакалаврських кваліфікаційних робіт студентів.

<p>Мета та цілі курсу</p>	<p>Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні базових знань і практичних навичок студентів у вивченні різноманітних форм повсякденного життя на всіх рівнях соціологічного аналізу, а також розвитку їхньої здатності здійснювати імплементацію отриманого інструментарію у розробку теоретичного, теоретико-практичного та емпіричного розділів своєї бакалаврської кваліфікаційної роботи.</p> <p><i>Завдання навчальної дисципліни:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розвиток навичок систематизації та структурування явищ повсякденного життя, в тому числі в кризових умовах, типом яких є триваюча російсько-українська війна; - вивчення теоретико-методологічних основ дослідження повсякденності; - ознайомлення із головними процедурами емпіричних досліджень (переважно невербальних візуальних) у сфері повсякденного життя особистостей, соціальних груп, суспільства в цілому з акцентом на ситуаціях воєнного часу; - розробка індивідуальних науково-дослідних завдань в річищі соціологічних досліджень кризової повсякденності з подальшим використанням у наукових роботах студентів.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Основна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Александр Дж.Ч. (2014). Публічна ікона. <i>Соціологія: теорія, методи, маркетинг.</i> 3: 140-147. 2. Даниленко О.Я. (2013). Парадокси повсякденності: осмислення в руслі візуальної соціології. <i>Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи».</i> № 1053: 94-108. 3. Маффесолі М. (2021). Парадигматичне повернення. <i>Український соціум.</i> 1 (76): 125 -129. 4. Окрут М.С. (2006). Повсякденна реальність: пошуки визначення. <i>Український соціум.</i> 5 (16): 30 -41. 5. Скляренко К.О. (2013). Структурування повсякденності: спроба методологічної експлікації. <i>Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики.</i> Вип. 59–60: 59-65. 6. Штомпка П. (2022). Розділ I. Третя соціологія. В: Штомпка П. Соціальний капітал. Теорія міжособистісного простору. К.: Дух і Літера. С. 17-37 (400 с.). 7. Garfinkel Harold (2002). <i>Ethnomethodology's Program</i> / Red. Anne W. Rawls. Boston: Rowman and Littlefield. 8. Goffman Erving (1997). <i>The Goffman Reader</i> / Red. C. Lemert, A. Branaman. Oxford: Blackwell. 9. Schutz A.(1970). <i>On Phenomenology and Social Relations.</i> Ed by H. Wagner. Chicago: University of Chicago Press. 10. Sztompka, P. (2008). The Focus on Everyday Life: A New Turn in Sociology. <i>European Review.</i> Vol.16, # 1: 23-37. <p style="text-align: center;">Додаткова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бочуля О. (2012) Повсякденність: загальний аналіз природи і структури. <i>Вісник Львівського університету. Серія: Філософські науки.</i> Л.: Вип. 15. С. 129-137. 2. Симончук О. (2008). Повсякденне життя. В: <i>Соціологія: новч. посібн. /за ред. Макеєва С.О. К.: ІС НАНУ, 2008. С. 332-388.</i> 3. Скляренко К. О. (2018). Методологічний потенціал концептуалізації повсякденності в соціологічних теоріях. <i>Філософія і політологія в контексті сучасної культури : наук. журн.</i> Дніпро, Т. 10, № 1/2: 79–86.

	<p>4. Титаренко Т.М. (2003). Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. К. : Либідь. 376 с.</p> <p>5. Штомпка П. (2020). Соціологія. Аналіз суспільства. Львів: Колір ПРО. 800 с.</p> <p>6. Sztompka P. (2005). Socjologia wizualna. Warszawa: PWN ISA. 148 s.</p> <p>7. Luckmann Thomas (1989). On Meaning in Everyday Life and in Sociology. The Sociology of Everyday Life / Red. Michel Mafessoli. <i>Current Sociology</i>. Vol.37. № 1.</p> <p>8. The Sociology of Everyday Life (1989) / Red. Michel Mafessoli. <i>Current Sociology</i>. Vol. 37. № 1.</p> <p style="text-align: center;">Інтернет-джерела</p> <p>1. Москалець Т. (2010). Місце повсякдення в історії та культурі. <i>Культурна антропологія : есе</i>. Укр. катол. ун-т ; ред. Я. Кіт. Львів. С. 41–43. Режим доступу: http://www.lvivcenter.org/download.php?downloadid=156</p> <p>2. Павлова О. Ю. (2015). Візуальна культура та повсякденність доби постмодерну. <i>Культура і сучасність : альманах</i>. Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. К., № 2: 30–35. Режим доступу: http://journals.uran.ua/kis/article/view/146893/146008</p> <p>3. Панфілов, О. Ю., & Петрова, Л. О. (2019). Багатомірність повсякдення у контексті життєвого світу особистості. <i>Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія</i>. 1 (40): 96–108. Режим доступу: https://doi.org/10.21564/2075-7190.40.155803</p> <p>4. Петренко-Лисак А., Полек Т. (2021). Балконний простір: антрополого-соціологічна розвідка. <i>Соціологія: теорія, методи, маркетинг</i>. 2: 136-155. Режим доступу: https://doi.org/10.15407/sociology2021.02.136</p> <p>5. Guggenheim, Michael (2013). What was Visual Sociology? URL: http://www.csisponline.net/2013/07/01/what-was-visual-sociology/</p> <p>6. Kalekin-Fishman, D. (2013). Sociology of Everyday Life. <i>Current Sociology</i>. Vol. 61, issue 5-6: 714-732. URL: DOI: 10.1177/0011392113482112</p> <p>7. Marvasti, Amir B. (2004). Visual Sociology. In: Marvasti, Amir B. Qualitative Research in Sociology. URL: http://methods.sagepub.com/book/qualitative-research-in-sociology/n4.xml</p> <p>8. Zuev Dennis, Krase Jerome (2017). Visual Sociology. URL: https://www.researchgate.net/publication/323595992_Visual_sociology</p>
Обсяг курсу	Загальний обсяг 120 академічних годин, з них 40 годин аудиторних занять (20 годин лекцій, 20 годин семінарських занять), 80 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті успішного проходження курсу студент(ка) буде знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • суть і головні характеристики явищ і процесів, що відбуваються у повсякденному житті в різних сферах життєдіяльності як окремих людей, так і соціальних спільнот, як у реальному житті, так і у віртуальній реальності Інтернету; • понятійно-категоріальний апарат соціології повсякденності;

	<ul style="list-style-type: none"> • методологічні джерела, теоретичні, та методичні особливості аналізу фактів і явищ повсякденного життя, їхнього використання у власній дослідницькій діяльності; • шляхи і методи реконструкції соціального життя соціуму у стані війни з аналізу одиничних артефактів повсякденності; • головні різновиди інтерпретації отриманої соціологічної інформації стосовно повсякденних практик воєнного часу; <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • застосовувати отримані теоретичні знання на практиці, передусім в орієнтації у пізнавальних, комунікативних та навчальних ситуаціях студентів, пов'язаних з повсякденністю, з врахуванням ситуації триваючої російсько-української війни; • проводити соціологічні дослідження феноменів повсякденності за допомогою триангуляції як традиційних, так і новітніх методів з акцентом на невербальних візуальних методах; • використовувати процедури і методики емпіричних досліджень конкретних кейсів повсякденного життя, пов'язані із науковими інтересами студентів.
Ключові слова	Повсякденність, життєсвіт; парадокси повсякденності; людська екзистенція; візуальність; соціальна іконографія; невербальні візуальні методи
Формат курсу	Дистанційний (лекції), очний (семінарські заняття)
Теми	Тема 1. Повсякденність як предмет міждисциплінарного аналізу (2 год. лекц., 2 год. сем.) Тема 2. Соціологічні теорії повсякденності (6 год. лекц., 6 год. сем.) Тема 3. Прикладні дослідження повсякденності у візуальній соціології (6 год. лекц., 6 год. сем.) Тема 4. Повсякденність у кваліфікаційних роботах студентів та можливості її емпіричних досліджень (6 год. лекц., 6 год. сем.) Докладніше див. потижневу схему курсу у додатку.
Підсумковий контроль	Залік в кінці 8 семестру.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін, які вони вивчали протягом навчання на I рівні ОПП 054 Соціологія, в першу чергу таких, як «Сучасні соціологічні теорії», «Соціологія Інтернету», «Якісні соціологічні дослідження», «Візуальна соціологія», достатніх для сприйняття категоріального апарату, розуміння механізмів та алгоритмів вивчення феноменів і проявів повсякденного життя особистості, соціальних спільнот і суспільства в цілому.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватись під час викладання курсу	Лекції-дискусії, проблемні лекції, інтерактивні семінарські заняття практично орієнтованого характеру, індивідуальна, групова та командна робота в рамках семінарських занять та підготовки і презентації результатів виконання індивідуальних та командних науково-дослідних завдань, самостійна робота.
Необхідне обладнання	Комп'ютери з доступом до Інтернету та Інтранету, мультимедійний проектор.
Критерії оцінювання	Оцінювання проводиться за 100 бальною шкалою: 100 балів – робота під час семестру. За роботу в семестрі бали нараховуються за таким співвідношенням:

	<p>1) участь у семінарських заняттях (20 балів), 2) розробка та презентація ІНДЗ з теми бакалаврської кваліфікаційної роботи (40 балів); 3) колоквіуми з опитуванням та захистом індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ) (20 x 2 = 40 балів) Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <p>Академічна доброчесність: очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається «Положенням про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка» http://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf</p> <p>Будь-яке використання плагіату автоматично дає підстави для негативної оцінки для студента, який у випадку доведення його академічної недоброчесності автоматично отримує талон №2.</p>
Опитування	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенні курсу.</p>

Тижд./год.	Тема	Форма заняття	Література / Ресурси в Інтернеті	Завдання, год.	Тиждень
2 / 4 год.	Повсякденність як об'єкт міждисциплінарного аналізу	Лекція (2 год.) Інтерактивна лекція	Базова: 3, 9,10 Додаткова: 1, 2, 3, 4 Інформаційні ресурси: 1, 2, 4	Самостійна робота – 4 год. Підготовка індивідуальних, групових, командних завдань	1-й тиждень
2 / 4 год.	Багатоманітність повсякденності та її проявів	Семінарське заняття (2 год.). Інтерактивне семінарське заняття з практичною орієнтацією		Самостійна робота – 4 год. Робота с класифікацією кейсів повсякденного життя	
2 / 4 год.	Соціологічні теорії повсякденності	Лекція № 1 (2 год.) Проблемна лекція з елементами дискусії та представленням позиції студента в річищі феноменології	Базова: 2, 3, 4, 9 Додаткова: 2, 3, 4, 5, 6 Інформаційні ресурси: 6, 7	Самостійна робота – 4 год. Кейси з повсякденного життя трьох різновидів	2-й тиждень
2 / 4 год.	Життєсвіт соціуму в макросоціології	Семінарське заняття № 1 (2 год.) Інтерактивне семінарське заняття з практичною орієнтацією		Самостійна робота – 4 год. Командна і групова робота у вивченні повсякдення великих і малих соціальних груп	
2 / 4 год.	Соціологічні теорії повсякденності	Лекція № 2 (2 год.) Лекція з використанням кейсів в річищі етнометодології	Базова: 6, 7 Додаткова: 3, 6, 8 Інформаційні ресурси: 6, 7, 8	Самостійна робота – 4 год. Метод гарфінкелінгу та його застосування в емпіричних дослідженнях: можливості та межі. Правила підготовка ІНДЗ на обрану тему	

2 / 4 год.	Повсякденне життя особистості в мікросоціології	Семінарське заняття № 2 (2 год.) Інтерактивне семінарське заняття з практичною орієнтацією		Самостійна робота – 4 год. Групова та індивідуальна робота у вивченні повсякдення особистості	
2 / 4 год.	Соціологічні теорії повсякденності	Лекція № 3 (2 год.) Дискусивна лекція із застосуванням прикладів мирного і воєнного повсякденного життя в річищі концепції І. Гофмана	Базова: 1, 5, 8 Додаткова: 7, 8 Інформаційні ресурси: 2, 3, 7	Самостійна робота – 4 год. Представлення кейсів з дослідження повсякденності на фронті і в тилу в умовах війни	4-й тиждень
2 / 4 год.	Третя соціологія як соціологія повсякденності	Семінарське заняття № 3 (2 год.) Інтерактивне заняття з елементами дискусії		Самостійна робота – 4 год. Практично орієнтоване ІНДЗ в рамках соціології людської екзистенції в кризових ситуаціях	
2 / 4 год.	Прикладні дослідження повсякденності у візуальній соціології	Лекція № 1 (2 год.) Лекція з опрацюванням кейсів у військовій та цивільній сферах	Базова: 5, 6, Додаткова: 6, 7, Інформаційні ресурси: 3, 5, 8	Самостійна робота – 4 год. Приклади емпіричних досліджень повсякденності з використанням тріангуляції методів	5-й тиждень
2 / 4 год.	Візуальний поворот в соціології та його вплив на соціологію пізнання	Семінарське заняття № 1 (2 год.) Дискусія стосовно релевантності і доцільності запровадження візуальних методів		Самостійна робота – 4 год. Характеристика головних візуальних методів в емпіричних дослідженнях повсякденності	

2 / 4 год.	Прикладні дослідження повсякденності у візуальній соціології	Лекція № 2 (2 год.) Інтерактивна лекція з використанням відеоматеріалів з дослідження парадоксів повсякденності	Базова: 1, 2, 5, 6 Додаткова: 1, 2 Інформаційні ресурси: 4, 5, 6, 7	Самостійна робота – 4 год. Вміння застосування візуального аналізу відеоматеріалів	6-й тиждень
2 / 4 год.	Візуальна соціологія та її методи	Семінарське заняття № 2 (2 год.) Дискусія «Вербальні чи візуальні методи?»		Самостійна робота – 4 год. Навички застосування візуальних методів	
2 / 4 год.	Прикладні дослідження повсякденності у візуальній соціології	Лекція № 3 (2 год.) Проблемна лекція з елементами дискусії	Базова: 6, 10 Додаткова: 5, 6, 7 Інформаційні ресурси: 6, 7, 8	Самостійна робота – 4 год. Підготовка ІНДЗ з теми бакалаврської роботи з використанням обраної групи візуальних методів	7-й тиждень
2 / 4 год.	Триангуляція методів емпіричного дослідження повсякденності	Семінарське заняття № 3 (2 год.) Інтерактивне заняття практичного характеру		Самостійна робота – 4 год. Кейси з використанням триангуляції методів емпіричного дослідження у бакалаврській роботі	
2 / 4 год.	Повсякденність у кваліфікаційних бакалаврських роботах студентів	Лекція № 1 (2 год.) Інтерактивна лекція	Базова: 2, 4, 10 Додаткова: 1, 4, 5 Інформаційні ресурси: 1, 2, 3, 6	Самостійна робота – 4 год. Обґрунтування вибору візуальних методів у бакалаврській роботі	8-й тиждень

2 / 4 год.	Структура і зміст ІНДЗ відповідно до теми кваліфікаційної бакалаврської роботи	Семінарське заняття № 1 (2 год.) Змагання кейсів		Самостійна робота – 4 год. Обґрунтування дизайну ІНДЗ	
2 / 4 год.	Повсякденність у кваліфікаційних бакалаврських роботах студентів	Підсумкова узагальнююча лекція (2 год.)	Базова: 3, 6, 10 Додаткова: 2,3, 4, 6, 8 Інформаційні ресурси: 6, 7, 8	Самостійна робота – 4 год. Оформлення ІНДЗ на тему бакалаврської роботи	9-й тиждень
2 / 4 год.	Можливості презентації ІНДЗ на різних платформах	Підсумкове інтерактивне семінарське заняття (2 год.)		Самостійна робота – 4 год. Представлення ІНДЗ	
2 / 4 год.	Повсякденність у кваліфікаційних бакалаврських роботах студентів	Лекція-колоквіум (2 год.)	Базова: 3, 4, 5, 10 Додаткова: 3, 5, 6, 8 Інформаційні ресурси: 3, 5, 6	Самостійна робота – 4 год. Підготовка до колоквіуму (теоретична частина)	10-й тиждень
2 / 4 год.	Захист ІНДЗ	Семінарське заняття-колоквіум (2 год.)		Самостійна робота – 4 год. Підготовка до колоквіуму (емпірична частина). Захист ІНДЗ	
РАЗОМ		20 год. лекц., 20 год. семін.		80 год. самост. роботи	